

Stortingets energi- og miljøkomite
Stortinget
0026 OSLO

Vår saksbehandler
Toril Wikesland

Vår dato
13.12.2016
Deres dato

Vår referanse
15/00332-6
Deres referanse

Åpen høring - Endringer i plan- og bygningsloven, prop 149L

Norges Bondelag ga i sin høringsuttalelse uttrykk for bekymring over de foreslåtte endringene i dispensasjonsbestemmelsen. Bekymringen knytter seg først og fremst til det svake vernet matjord har i plan- og bygningsloven (pbl).

Pbl. er en sektorovergripende lov med bestemmelser om forvaltning og bruk av arealer. Avveininger knyttet til disponeringer og vurderinger mellom alternativ bruk og vern av matjord gjøres hovedsakelig gjennom arealplanlegging etter denne loven. Status er:

- Omdisponeringen i 2015 var 6342 dekar dyrket mark og 5710 dekar i 2014
- 80% av omdisponeringen gjøres etter plan- og bygningsloven og 20 % etter jordloven
- 50% av omdisponeringen går til bolig- og næringsformål og 30 % til samferdsel

Lovforslaget skal forenkle og klargjøre dispensasjonsreglene og justere vurderings - kriteriene for når dispensasjon kan gis. LMD har uttrykt at de foreslåtte forenklingene ikke skal ramme statlige og regionalt viktige interesser, for eksempel knyttet til jordvern. **Omdisponering av matjord berører alltid viktige nasjonale og regionale interesser**, slik at den berørte regionale og statlig myndighet skal få mulighet til å uttale seg før det gis dispensasjon fra plan, jf. pbl. § 19-1 siste punktum. Dette må tydeligere fremgå i forbindelse med dispensasjonssøknader som innebærer omdisponering av matjord.

Stortinget vedtok i desember 2015 en nasjonal jordvernstrategi med mål om maksimal omdisponering av 4000 dekar dyrket mark skal nås gradvis innen 2020.

I strategien er følgende nasjonale føringer:

- Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging, sist vedtatt 12.06.2015.
Forventningene skal legges til grunn for statlige myndigheters medvirkning i planleggingen; I forventningene heter det: *«Det er en viktig oppgave i planleggingen å ta vare på god matjord, samtidig som jordvernet balanseres mot storsamfunnets øvrige behov.»*
- Statlige planretningslinjer, sist vedtatt 26.09.2014,
I de nye retningslinjene slås det fast at de skal tilpasses lokale og regionale forhold. Om jordvern har retningslinjene disse føringene *«Det er nødvendig å ta vare på god matjord, men jordvernet må balanseres mot storsamfunnets behov.»*

Bondelagets Servicekontor AS

Postadresse:
Postboks 9354 Grønland
0135 OSLO

Norges Bondelag
Bondelagets Servicekontor AS

Besøksadresse:
Landbrukets Hus,
Hollendergata 5
0190 OSLO
Org.nr.: 939678670
Org.nr.: 985063001 MVA

Telefon:
22 05 45 00

Bankkonto: 8101.05.12891
Bankkonto:: 8101.05. 91392

E-postadresse:
bondelaget@bondelaget.no

Internett:
www.bondelaget.no

Vår dato
12.12.2016

Vår referanse
15/00332-6

Loven og nasjonale føringer åpner altså for at kommunen kan omdisponere matjord dersom *andre viktige samfunnshensyn tilsier det, og det foreligger særskilte behov*. Regjeringen ønsker å gå bort fra vilkåret om interesseavveining, vurderingene av hvorvidt hensyn er vesentlig tilsidesatt, og det skal overlates til kommunens frie skjønn. Et skjønn som bare i begrenset utstrekning skal kunne overprøves. Landbruksdirektoratet har utredet hvordan dagens pbl og avveininger fungerer. De konkluderer: *Dersom disse avveiningene skal bygge på fullstendig samlede, helhetlige vurderinger uten stram anvisning på at jordressursene skal prioriteres, får dette konsekvens at nedbygging prioriteres framfor jordvern i enkeltsaker. Dispensasjonsbestemmelsen angir strengt tatt ikke at kommunen skal ta hensyn til jordvern i sin vurdering. Dette skjønnsrommet fører i praksis til at vi i sum får en bit-for-bit nedbygging av jordbruksarealer.*

Det er i dag ingen konkrete målparameter for de ulike plan nivåene eller kriterierier når og hvordan avveining mellom kryssende interesser skal gjøres. Vurderingskriteriene for dyrka og dyrkbar jord er ikke tilstrekkelige. Det vil kreve enda mer av kommunene enn de evner i dag, når de i fremtiden «må gjøre en forsvarlig vurdering av om en dispensasjon vil berøre nasjonale og viktige regionale interesser». Endringsforslagene knyttet til dispensasjonsbestemmelsene i § 19 innebærer i praksis en lemping av reglene ved at terskelen for å innvilge dispensasjon senkes. Skal lovforslaget sikre jordvernet forutsetter det tydeligere føringer i øvrige dokumenter knyttet til planarbeidet.

Matjord har i dag et svakt vern i pbl. I henhold til den nasjonale jordvernstrategien er det plan og bygningsloven som må bli bedre. Et godt grep vil være som spilt inn i høringssvaret fra Norges Bondelag om en vernebestemmelse for matjord, tilsvarende strandsonebestemmelsen i pbl. § 1-8. Men lovforslaget mangler fortsatt en vernebestemmelse for matjord. Ved å legge til denne paragrafen ville det gitt nødvendige signalene om at jordvern er en viktig nasjonal interesse.

Når lovforslaget nå ikke er innlemmet med dette forslaget, men viser i stedet til klargjøring av dispensasjonsreglene og justere vurderingskriteriene for når dispensasjon kan gis, er det av avgjørende betydning hvordan og hvor fort denne klargjøringen og justeringen skjer. Det haster, for hvis dette ikke skjer når loven innføres, vil det i realiteten bli større usikkerhet og mindre vern av matjord.

Dersom Prop 149L godkjennes må **komiteen markere krav til omdisponering av dyrket og dyrkbare arealer:**

- Omdisponering av matjord er **alltid** av viktige nasjonale og regionale interesser
- Berørte regionale og statlig myndighet skal få mulighet til å uttale seg i slike saker
- Fylkesmannen skal kunne overprøve kommunens skjønnsutøvelse i dispensasjonssaker
- Dette må komme tydelig frem i forskrift og rundskriv
- Jordvern må i større grad innarbeides og gå som en rød tråd i alle nasjonale dokumenter, forventninger og retningslinjer, som skal synliggjøre nasjonale interesser.

Med vennlig hilsen

Elektronisk godkjent, uten underskrift

Arild Bustnes

Toril Wikesland